

**«ҚР Қылмыстық құқығы» (ерекше бөлім)
пәні**

Көліктегі қылмыстық құқық бұзушылықтар

**Болат Айтимов
Философия докторы (PhD),
қылмыстық-құқықтық пәндер кафедрасының
меңгерушісі**

Талдықорған, 2018

Бүгінгі дәріс тақырыбының **мақсаты** – көліктегі қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігін ұғыну, олардың түрлерін айқындау және жекелеген қылмыс құрамдарын саралай алу

Н
Д
Е
Т
Е

1. Көліктегі қылмыстық құқық бұзушылықтардың *түсінігі мен түрлері*

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

3. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты емес ҚҚБ-тардың жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

Қазақстан Республикасының Конституциясы 6-бабының 2-т. «Меншік міндет жүктейді, оны пайдалану сонымен қатар қоғам игілігіне де қызмет етуге тиіс.

Меншік субъектілері мен объектілері, меншік иелерінің өз құқықтарын жүзеге асыру көлемі мен шектері, оларды қорғау кепілдіктері заңмен белгіленеді.» деп бекітеді.

Көліктегі ҚҚБ-тар бұл қасақана немесе абайсызда жасалатын, қоғамдық қауіпсіздіктің бір түрі ретіндегі қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігіне қол сұғумен көрініс табатын қоғамға қауіпті іс-әрекет (әрекет немесе әрекетсіздік)

Топтық объектісіне қатысты

**БӨ
ЛІН
ЕДІ**

Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ

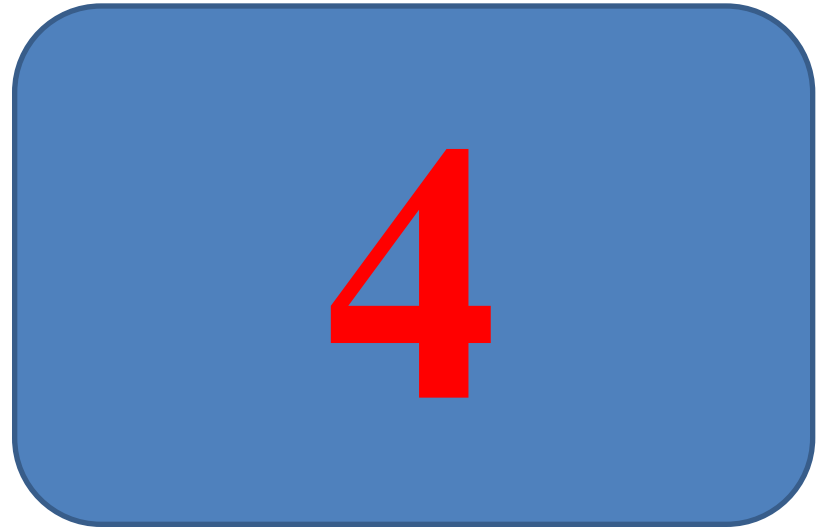
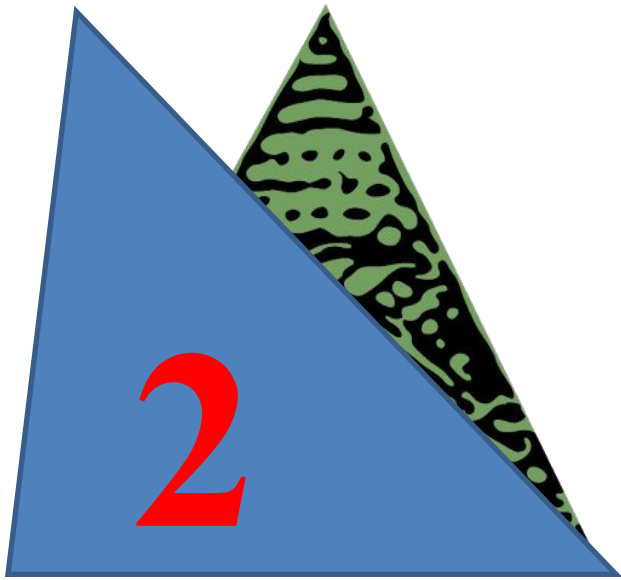
Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты емес ҚҚБ

ҚК 344, 345, 346, 348, 349, 351, 353, 354, 357, 358, 359, 360 баптары

ҚК 347, 350, 352, 355, 356, баптары

**Көлік
тегі
ҚҚБ-
тар**

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
Топтық объектісі – қауіпсіздіктің бір түрі ретіндегі қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар	Әрекет: зақымдау, қирату, өз бетінше тоқтату, жарамсыздыққа келтіру т.б. Әрекетсіздік – көмек көрсетпеуі; басқаруына жол беру;	14 жас – 350 бап 16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға Көбіне арнайы субъект: ережелерді сақтауы тиіс тұлғалар: машинист, жүргізуші, слесарь-жөндеуші т.б.	Кінәнің қасақана және абайсызда нысанында жасалады

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

немесе

олард

ы

пайдал

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Темір жол, әуе, су көліктеріндегі қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар</p> <p>Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет – қозғалыс қауіпсіздігі не оларды пайдалану қағидаларын бұзу;</p> <p>Зардабы: ауыр не орташа зиян келтіру</p> <p>Құрамы: материалды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы субъект – машинист, кеме капитаны, диспетчер т.б.</p>	<p>Абайсызда -менмендікпен; - немқұрайлы;</p>

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

жүрісі
немесе
көлік
құралд

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Механикалық көліктердегі қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар</p> <p>Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет – жол қозғалысы ережелерін бұзу;</p> <p>Зардабы: ауырлығы орташа және ауыр зиян келтіру</p> <p>Құрамы: материалды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, көлік құралын басқарған тұлға</p>	<p>Абайсызда -менмендікпен; - немқұрайлы;</p>

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

ЫҢ
көлік
құралы
н
басқар
уы, сол
сияқты
көлік
құралы

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Көліктердегі қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет – басқаруы; басқаруына беру; Әрекетсіздік – басқаруына жол беру; Құрамы: формальды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы субъект – көлік иесі, иеленушісі, лауазымды тұлға</p>	<p>Қасақана</p>

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

немесе
олард
ы
техник
алық

ақаулар

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Көліктердегі қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар</p> <p>Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p> <p>Қылмыстың заты: кез келген көлік түрі;</p>	<p>Әрекет – көлік құралдарын сапасыз жөндеу; көлік құралдарын техникалық ақауларымен пайдалануға шығару;</p> <p>Әрекетсіздік тиісті шаралар қолданбау;</p> <p>Құрамы: материалды</p> <p>Зардап:</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, Көлік құралдарын сапасыз жөндеу немесе оларды техникалық ақауларымен пайдалануға шығаруда арнайы – жауапты адам</p>	<p>Абайсызда</p> <ul style="list-style-type: none"> -Менмендік -Немқұрайлық

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

жүргізу
шінің
көлік
құралы
н
басқар

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Көліктердегі қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар</p> <p>Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p> <p>Қылмыстың заты: кез келген көлік түрі;</p>	<p>Әрекет – көлік құралдарын басқаруына жол беруі;</p> <p>Құрамы: материалды</p> <p>Зардап: ауырлығы орташа зиян</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы – лауазымды адам; көлік иесі, иеленушісі</p>	<p>Жанама қасақана Абайсызда</p> <ul style="list-style-type: none"> -Менмендік -Немқұрайлық

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

жұмыс
істеуін
қамтам
асыз
ететін

ҚҚБ

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы Қылмыстың заты: кез келген көлік түрі;</p>	<p>Әрекет – қозғалыс қатысушының қозғалыс не көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзуы; Құрамы: материалды Зардап: ауыр зиян</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы – жолаушы; жаяу жүргінші; немесе өзге да қозғалыс қатысушысы</p>	<p>Абайсызда -Менмендік -Немқұрайлық</p>

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

қолдан

ылаты

н

қағида

ларды

бұзу

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар</p> <p>Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p> <p>Қылмыстың заты: кез келген көлік түрі;</p>	<p>Әрекет – көліктегі тәртіп пен қозғалыс қауіпсіздігі ережелерін бұзу ;</p> <p>Құрамы: материалды</p> <p>Зардап: ауырлығы орташа зиян</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы – Жол, құрылыс және басқа да ұйымдарда басқару функцияларын орындайтын және жолдар мен жол құрылыстарын, олардың жабдықтарын пайдалануға, сондай-ақ жол жүрісін ұйымдастыруға жауапты адам</p>	<p>Абайсызда</p> <p>-Менмендік</p> <p>-Немқұрайлық</p>

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

пайдал

ану

немесе

жөнде

у

кезінде

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы Қылмыстың заты: магистралдық құбыр;</p>	<p>Әрекет – магистральдық құбырларды салу, пайдалану, жөндеу кезінде қағидаларды бұзу; Құрамы: материалды Зардап: ауырлығы орташа зиян</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы магистралдық құбыр салу, пайдалану, және жөндеу кезінде қауіпсіздік қағидаларын сақтауға жауапты адам</p>	<p>Абайсызд а -Менменді к -Немқұрай лық</p>

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

апатқа
ұшыра
ғандар
ға
көмек

көрсет

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Теңіз және өзен көлігінің қозғалыс пен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар</p> <p>Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекетсіздік – көмек көрсетпеу;</p> <p>Құрамы: формальды 2-бөлігі материалды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы кеме капитаны</p>	<p>Тікелей қасақана 2-бөлігі абайсызд а</p>

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

басқаруы,
әуе,
теңіз,
өзен
кемесі
н
немесе

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Теңіз және өзен көлігінің қозғалыспен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет – кемемені басқаруы, басқаруға беру, Әрекетсіздік - басқаруына жол беру; Құрамы: формальды 2-бөлігі материалды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы лауазымды адам, меншік иесі/иеленуші</p>	<p>Қасақана 2-бөлігі абайсызда</p>

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

теңіз
немесе
өзен
кемесі

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Әуе, теңіз және өзен көлігінің қозғалысы мен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекетсіздік - басқаруына жол беру; Құрамы: материалды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы лауазымды адам, меншік иесі/иеленуші</p>	<p>Қасақана 2-бөлігі абайсызда</p>

2. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты ҚҚБ жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

ұшу
қағида
ларын
бұзу

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Әуе көлігінің қозғалысы мен көлікті пайдаланудың қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет - маршруттарды, қону орындарын, әуе қақпаларын, ұшу биіктігін сақтамау; халықаралық ұшу қағидаларын бұзу. Құрамы: формальды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы экипаж мүшелері, халықаралық ұшу ережелерін сақтауға жауапты адам</p>	<p>Қасақана</p>

3. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты емес ҚҚБ-тардың жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

ы
болған
жерде
н кетіп

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Жәбірленушілердің өмірі мен денсаулығын жол қозғалысы мен көлікті пайдалану ережелерін бұзудан сақтау қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет - Жол-көлік оқиғасы орнын тастап кету; Құрамы: формальды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға, тек қана арнайы - ЖКО кінәлі көлікті жүргізуші адам</p>	<p>Тікелей қасақана Мақсаты: жауаптылықтан қашу</p>

3. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты емес ҚҚБ-тардың жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

жолда
рын
қасақана

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Қозғалыс пен көлікті пайдалану қауіпсіздігін (теңіз, өзен, әуе, темір жол, авто) қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет көлік құралдарын, қатынас жолдарын жою, бұзу, пайдалануға жарамсыз ету, көлік құралдарын тежеу; Құрамы: материалды</p>	<p>14 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға</p>	<p>Қасақана Абайсызда</p>

3. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты емес ҚҚБ-тардың жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

ан
жағдай
да өз
бетінш

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Темір жол көлігі қозғалысы мен оны пайдалану қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар</p> <p>Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет көлікті тоқтату кранымен, ауа тежегіш магистралін ажырату жолымен өз бетінше тоқтату;</p> <p>Құрамы: материалды Зардабы: адам өлімі/ауыр зардаптар</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға</p>	<p>Қасақана</p>

3. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты емес ҚҚБ-тардың жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

на
зақым
дау
немесе

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Құбырларды пайдалану қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет құбырларды зақымдау, қирату; Құрамы: материалды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға</p>	<p>Қасақана Абайсызда</p>

3. Қозғалыс және көлікті пайдалану қауіпсіздігі ережелерін бұзумен тікелей байланысты емес ҚҚБ-тардың жекелеген құрамдарын саралаудың ерекшеліктері

на
зақым
дау
немесе

Объектісі	Объективтік жағы	Субъектісі	Субъективтік жағы
<p>Құбырларды пайдалану қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты қоғамдық қатынастар Қосымша тікелей объектісі: адам өмірі мен денсаулығы</p>	<p>Әрекет құбырларды зақымдау, қирату; Құрамы: материалды</p>	<p>16 жасқа толған есі дұрыс жеке тұлға</p>	<p>Абайсызда</p>